

будь-якої життєвої ситуації, що подана в ігровій формі. Головне значення гри полягає в тому, що завдяки особливим ігровим способам учень моделює взаємодію з навколишнім світом та людські стосунки. Отже, у ході гри учень засвоює мотиви людської діяльності, на основі чого формується прагнення до суспільної діяльності. Важливою ознакою ігротерапії є інструкція до будь-якої гри, побудована у формі казки або притчі. До прикладу, гра «Допоможи ближньому». Вибирається сюжет: Король, який править країною; слуги – Радість, Задоволення, Інтерес, Злість, Страх, Образа.

Бібліотекотерапія – читання літератури з подальшим обговоренням прочитаного, організація літературно-музичних вечорів.

Музикотерапія – музика призводить до певних гормональних змін в організмі, позитивно впливає на інтенсивність обмінних процесів. Позитивні емоції, що виникають під час звучання музики, стимулюють інтелектуальну діяльність дитини.

Зоотерапія – лікування за допомогою домашніх тварин. Наприклад, використання собак і котів з метою допомоги аутичним дітям, які з певних причин відчують труднощі у навчанні (читання вголос для тварин), у яких нерозвинені моторні навички рук (застебнути нашійник на собаці, пристебнути поводиток тощо), у яких гіпертрофована активність (контакт з кішкою заспокоює дитину).

Висновки. Отже, суспільство висуває вимоги до сучасного фахівця, відповідно до яких він має мати високий рівень компетентності не тільки у сфері навчання і виховання дітей з нормативним рівнем розвитку, а й надання освітніх послуг дітям з психофізичними порушеннями у загальноосвітньому просторі. У процесі подальшого удосконалення змісту навчальних дисциплін мають посісти такі технології, які формують менталітет педагога.

Література

1. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2014. № 2 (70). С. 7 - 18.
2. Мартинчук О. В. Сучасні вимоги до професійної діяльності вчителя початкової школи в умовах інклюзивного навчання.
3. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство “Україна”», 2019. 300 с.
4. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: “Новий світ”, 2000, 2019. 264 с.

УДК 378.091 (477)

Мартинів М.А.

методист, в.о. завідувача відділу
організаційно-методичної та
інформаційно-видавничої діяльності

ТОКІППО

m.martyniv@ippo.edu.te.ua

Магера Т.В.

методист відділу організаційно-методичної

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Постановка проблеми. Розвиток інформаційних систем спричинив появу інноваційних технологій, в основі яких є використання Інтернету не лише як середовища для комунікації, але й ефективного засобу підвищення якості навчання сучасних школярів. В час е-комунікацій однією із ключових компетенцій вчителя Нової української школи є інформаційно-цифрова компетентність – здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями розробки та впровадження інноваційних педагогічних технологій в контексті сучасних суспільних викликів займалися такі науковці: Н. Апатова, О. Буйницька, Е. Гриневич, А. Гуржій, В. Лапінський, Ю. Дорошенко, А. Кільченко, Т. Крамаренко тощо. Дослідник Н. Онещук зазначає, що у наш час важливе місце відводиться е-комунікаціям в освітньому середовищі та виокремлює такі основні методи: пояснювально-ілюстративний, дослідно-пошуковий, контрольний [3]. Питання комп'ютерної грамотності та дистанційного навчання порушив австралійський професор Д. Тейлор, який зауважив, що людина має вчитися впродовж життя та запропонував етапи (моделі) дистанційного навчання (розвитку навчання на відстані) [5]. На проблемі професійного зростання вчителя зосередив свою увагу М. Орел. Науковець наголосив, що сучасна освіта потребує нового компетентного фахівця, який здатний успішно вирішувати завдання цивілізаційного процесу [4].

Мета: проаналізувати основні аспекти інформаційно-цифрової компетентності педагога в умовах становлення та розвитку Нової української школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформаційний вибух вплинув на всі сфери соціального буття, запровадив нову наукову парадигму – парадигму е-комунікацій. Суттєві зміни відбулись і в системі освіти України: прогресивний розвиток суспільства обумовлює трансформацію змісту освіти, пошук інноваційних та доступних для всіх технологій навчання та самовдосконалення. Зростання інформаційного навантаження, розвиток е-систем спричинили появу інноваційних навчальних технологій, в основі яких – використання Інтернету як середовища для комунікацій.

Життя безупинно змінюється: з кожним роком у школярів з'являються нові інтереси та ідеали, учні користуються усіма сучасними винаходами науки і техніки. Якщо у Новій українській школі навчається сучасний учень, то має працювати й сучасний вчитель. Для того, щоб завжди бути «на передовій», здобути довіру та повагу в учнівському колективі та середовищі педагогів,

учителю потрібно постійно розвиватись та самовдосконалюватись як у своїй фаховій роботі (з предмету викладання), так і в керівництві колективами (учнівськими), шукати нові форми та методи навчання, володіти е-технологіями та інформаційно-цифровими компетенціями у своїй професійній діяльності. Переосмислення соціальної та професійної місії вчителя Нової української школи актуалізує необхідність підготовки фахівців до реалізації освітньої реформи шляхом компетентнісного підходу, опанування новітніми практиками, технологіями, формами та методами професійної діяльності, їх адаптації до сучасних соціокультурних умов та прийняття нестандартних рішень.

Як зазначає Орел М. П., інформаційно-комп'ютерна революція впевнено крокує по всіх континентах планети і вимагає перетворення всіх сфер життєдіяльності соціуму, підготовки нового компетентнісного фахівця, який здатний успішно вирішувати завдання цивілізаційного процесу [4].

Широке застосування інформаційно-комунікативних технологій підтверджує той факт, що в умовах сьогодення інформаційно-цифрова компетентність особистості є однією з визначальних складових життєвої компетентності. Щоб фахівець відповідав вимогам сучасного соціуму, потрібно постійно оновлювати наявні особистісні знання і шукати нові.

Особливого значення набуває е-комунікація та комунікативна компетентність педагога. Е-комунікація є соціокультурним феноменом, існування якого тісно пов'язано з політичною, соціальною, культурною, технологічною еволюцією суспільства. Це складова частина сучасного менеджменту, в основі якого не лише засіб передавання інформації, а й інструмент управління діловими стосунками. Перебувати у стані е-комунікації – це не тільки шукати та знаходити інформацію. В процесі е-комунікації створюється певне комунікативне співтовариство, яке характеризують відносини єдності, взаємозв'язку, обміну взаємодіями, взаєморозумінням...[4]. Інформаційно-цифрова компетентність повинна бути орієнтована, перш за все, на особистісний розвиток фахівця. Її завдання в тім, щоб ввести фахівця в ситуацію наукового пошуку, формувати в нього нестандартний тип мислення, виробляти здатність до наукової рефлексії, формувати методологічну культуру.

Варто зазначити, що сьогодні людство у новій фазі розвитку, основою якого є дослідження природи інформації у системі сучасного науково-теоретичного знання. Якщо інформаційно-цифрова компетенція педагога є ключовою у становленні та розвитку Нової української школи, то комп'ютеризація уроку є засобом е-комінукації вчителя і учнів під час засвоєння інформації, закріплення знань та оцінювання результатів. Онещук Н. В. виокремлює такі основні методи застосування е-комунікацій в освітньому середовищі: *пояснювально-ілюстративний, дослідно-пошуковий, контрольний* [3].

Пояснювально-ілюстративний метод передбачає застосування електронних ресурсів у навчальному процесі: відеофрагменти, готові таблиці, схеми, презентації. Учителем і учнями створюються презентації, які дозволяють створити інформаційну підтримку під час підготовки та проведення занять або узагальнення знань за вивченим матеріалом. Пояснювально-

ілюстративний метод підвищує пізнавальну активність учнів за рахунок наочності й мультимедійних засобів.

Дослідно-пошуковий метод орієнтований на активне застосування Інтернет ресурсів. Його особливістю є інтеграційний характер, що дозволяє посилити міжпредметні зв'язки. Під час проведення дослідних робіт учень виступає в ролі дослідника, аналізує результати свого експерименту і робить висновки. Учитель на таких уроках виступає у ролі консультанта. Ресурси Інтернету дозволяють не лише знайти потрібну інформацію, але й подивитися на це чи інше явище з позиції іншої науки чи іншого періоду часу. Дослідно-пошуковий метод підвищує самостійність учнів під час пошуку, аналізу інформації, а також самооцінюванні.

Контрольний метод (метод контролю й коригування знань, умінь і навичок учнів) дозволяє організувати різні форми перевірки досягнень. В основі даного методу є використання системи тестів на відтворення і застосування на практиці отриманих знань, а також уміння користуватися фактичними знаннями для досягнення поставленої мети відповідно до певних правил, формул, алгоритмів.

На уроці вчитель може використовувати навчальні програми, які містять е-ресурси для ознайомлення з матеріалом (*навчальні*), ілюстрації теорії (*демонстраційні*), актуалізації та закріплення знань (*моделюючі*), повторення і перевірки отриманих знань з вивченої теми (*контрольні*) [6].

Однією із навчальних систем є система керування Moodle – модульно об'єктивно зорієнтоване середовище навчання [2]. Іншими словами, це система, яка містить у собі всі курси дисциплін і кожен учасник освітнього процесу може входити в цю систему і працювати з тим чи іншим курсом, самостійно оцінювати свій рівень оволодіння навчальним матеріалом, отримати об'єктивну оцінку знань [1]. Ця система керування впроваджується в закладах вищої освіти, проте варто було би спробувати її (як пілотний проект) для учнів старших класів ЗОШ, а також для підвищення кваліфікації та самоосвіти педагогів.

Доцільно зауважити, що одним із напрямів сучасної концепції освіти є *дистанційне навчання* (дослівно перекладається як навчання впродовж життя), адже в його основу покладено ідею вільного доступу до джерел інформації незалежно від місця проживання. Австралійський професор Джеймс Тейлор виділяє п'ять поколінь (етапів) розвитку навчання на відстані, які він називає моделями [5]. Зокрема, *кореспондентська модель* базується на використанні друкованих матеріалів; *мультимедійна модель*: використання друкованих, аудіо та відео технологій; *телекомунікаційна модель*: використання телекомунікаційних технологій для забезпечення можливості синхронного зв'язку (аудіо, відео та аудіографічні конференції, трансляції теле-, радіо- та аудіоконференцій); *модель гнучкого навчання*: використання онлайн-зв'язку завдяки Інтернету (інтерактивні мультимедіа (онлайн), доступ до веб-ресурсів через Інтернет, спілкування опосередковане комп'ютером); *модель програмованого (інтелектуального) гнучкого навчання*, яка є похідною від попередньої моделі і має на меті використовувати можливості Інтернет та веб-

ресурсів із найбільшою користю. Дана модель покликана забезпечити значну економію коштів на навчання, покращити доступ до освіти і навчання на глобальному рівні.

Висновки. Впровадження інноваційно-комунікативних технологій в освітнє середовище сприяє формуванню особистості – вчителя з інноваційним мисленням, новим світобаченням відповідно до вимог сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства.

Література

1. Буйницька О. П. Використання віртуального навчального середовища при підготовці фахівців соціальної сфери. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика. Науково-методичний журнал.* 2012. №1. С.183-190.
2. Гриневич Е. А. Организация дистанционного обучения в системе Moodle / Е.А. Гриневич. Минск, 2008. 81с.
3. Онещук Н. В. Методи використання комп'ютерних технологій на заняттях біології. *Молода наука України. Перспективи та пріоритети розвитку:* матеріали VII Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної заочної конференції (м. Одеса, 27-29 липня 2011 р.). Одеса, 2011. С.114-115.
4. Орел М. П. Інформаційно-телекомунікаційна парадигма – нова освітня парадигма сучасності. *Сучасна освіта і наука в Україні: традиції та інновації:* матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 27-29 жовтня 2011р.). Харків, 2011. С .79-83.
5. Taylor J. Fifth Generation Distance Education // Proceedings of the 20th World Conference on Open and Distance Learning “The Future of Learning – Learning for the Future” : Duesseldorf, Germany, 1-5 April 2001.
6. Шеншев Л. В. Комп'ютеризація шкільного навчання як комплексна проблема. *Психологія.* 1997. №1. С.16.

УДК 378.011.3-051:070

Мединська О. Я.

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри журналістики, заступник декана з навчальної роботи
факультету філології і журналістики
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ

Сучасні глобалізаційні та євроінтеграційні процеси зумовлюють якісні реформи в освітньому просторі, зокрема змінюється вектор розвитку вищої освіти в напрямку побудови її змісту відповідно до світових стандартів. Пріоритетним завданням є необхідність впровадження розвивальної конструктивної моделі навчання, націленої на результат, формування у здобувачів вищої освіти фахових і загальних компетентностей.